

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi

F. K   arlı adına Respublika
Uşaq Kitabxanası

Müqəddəs duy  ğular şairi Musa Yaqub

Musa Yaqubun 85 illik yubileyi münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin   h  r, qəsəbə, kənd kitabxana filialları     n hazırlanmış metodik vəsait

Bakı-2022

Tərtibçi:

Ruhiyyə Məmmədli

**İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:**

Şəhla Qəmbərova
Əməkdar Mədəniyyət işçisi

Müqəddəs duyğular şairi Musa Yaqub: mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait / tərt.ed.: R.Məmmədli; ix. red. və burax. məsul Ş.Qəmbərova; F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası.- Bakı, 2022.- 33s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2022

Tərtibçidən

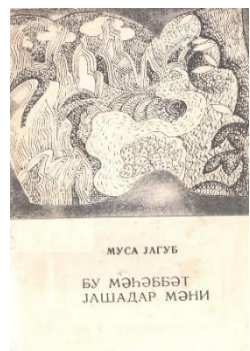
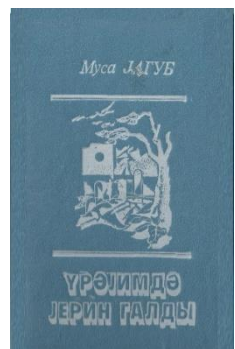
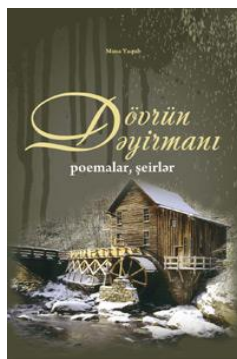
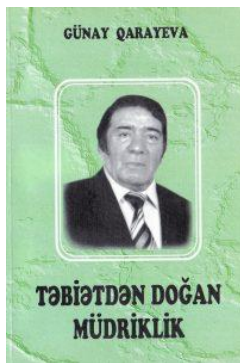
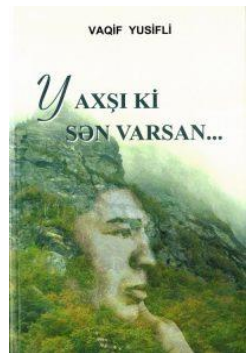
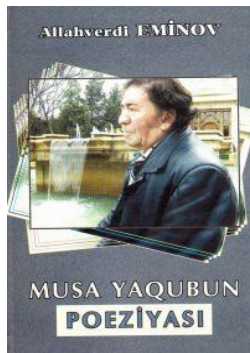
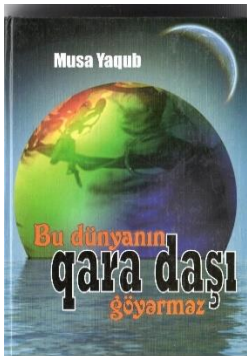
Hər insan sirli-sehrli bir aləm, yazılmamış bir kitabdır. Yaradıcı insanın könül dünyası daha cazibədardır, təlatümlü, coşqun, üfüqləri isə daha geniş, zəngin və əlçatmaz olur. Hamımızın həm poeziyasına, həm də şəxsiyyətinə dərin hörmət, məhəbbət bəslədiyimiz Musa Yaqub da belə yaradıcı insanlardandır. Ədəbi ictimaiyyətin daim diqqətində olan Musa Yaqub heç kəsin təsəvvürünə toxunmaz, yaşadığı hadisələri, duyumları öz səsi, öz ürəyinin dili ilə qələmə alır. Elə buna görədir ki, o, öz oxucularına məhrəm hissələr aşılaya bilir. O, bəlkə də şəhərdən uzaq, daim təbiətin qoynunda məskən saldığındandır ki, hər daşı, hər qayanı öz dilində dindirməyi bacarır. Hər kiçik pöhrə boy atdıqca şairin fikirləri də böyüyür, dərələrdən keçib dərinləşir, dağdan boy alıb gələn bulaqlar kimi durulur. Musa Yaqub götürdüyü obyektə məna verir, onu düşündürən, oxuculara söz deməyə vadar edən obrazlı təfəkkürü ilə seçdiyi mövzunu əlaqələndirə bilir, həyata, cəmiyyətə, təbiətə şairanə baxışının ümdə xüsusiyyətinə çevirir. Şairi düşündürən, onu oxuculara söz deməyə məcbur edən obrazlı təfəkkür ilə mövzü əlaqədardır, onun həyata, cəmiyyətə, təbiətə şairanə baxışıdır. Musa Yaqubun istedadı qayaların köksündən car olan bulaqlara bənzəyir və oxucularının qəlbinə xoş bir sərənlik gətirir. Onun şeirləri öz ahəngini qaynar bulaqların zümzüməsindən, coşqun dağ çaylarının şaqqıltısından, ildırımli göylərin nərəsindən alır. Onun poeziyası da, özü də elə təbiətin bir parçasıdır. Bu il dəyərlı şairimiz Musa Yaqubun 85 yaşı tamam olur. Bu münasibətlə F.Köçərli adına RUK-nın Elmi metodika şöbəsi olaraq bu vəsaiti işləməyi özümüzə borc bildik. Vəsait iki hissədən ibarətdir. I hissə **“Musa Yaqub- Öz poeziyasının heykəli”** adlanır və şairin həyat və yaradıcılığından bəhs edir. II hissə isə **“Ülvi hissələr, müqəddəs duyğular, böyük amallar şairi -Musa Yaqub”** adlanır və yubilyarla bağlı kitabxanalarda, təhsil müəssisələrində keçirilməsi nəzərdə tutulan tədbirlərdən söhbət açılır.

Xalq yolunda ürəyini məşəl edən Musa Yaqub

Musa Yaqub 1937-ci il mayın 10-da İsmayılı rayonunun Buynuz kəndində anadan olmuşdur. Göyçay pedaqoji məktəbini bitirdikdən sonra Tircan kənd orta məktəbində müəllim (1957-1958), Buynuz kənd ibtidai məktəbində müəllim və müdir (1958-1967) işləmişdir. ADU-nun filologiya fakültəsində qiyabi təhsil almışdır (1967-1973). Həmin illərdə Buynuz kənd 8 illik məktəbinin müdiri olmuşdur. Bakıya köçəndən sonra Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında bədii ədəbiyyatı təbliğ bürosunda direktor müavini, "Azərbaycan" jurnalında poeziya şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışmışdır (1974-1978). İsmayılı rayonunda çıxan "Zəhmətkeş" qəzetinin redaktoru olmuşdur (1978).

Ədəbi fəaliyyətə 1957-ci ildə "Azərbaycan" qəzetində çap olunan "İki qəlb, iki dünya" poeması ilə başlamışdır. Moldovada Sovet ədəbiyyatı, Ukrayna və Özbəkistanda Azərbaycan ədəbiyyatı günlərində və digər ümumittifaq tədbirlərində iştirak etmişdir. Azərbaycan KP İsmayılı rayon komitəsinin büro üzvü, rayon xalq deputatları Soveti ticarət və məişət xidməti daimi komissiyasının sədri olmuşdur (1979). İsmayılı rayon Xalq Deputatları Sovetinin deputatı seçilmişdir. M.F.Axundov adına mükafata layiq görülmüşdür. Dəyərli şairimiz Musa Yaqub 2021- ci ildə 83 yaşında dünyasını dəyişdi.

Bu il parlaq bədii istedadla malik söz sənətkarı, ədəbiyyatımızda özünəməxsus layiqli yeri olan Musa Yaqubun 85 yaşı tamam olur. Yubiley münasibəti ilə respublikanın bütün mədəniyyət müəssisələrində, eyni zamanda kitabxanalarda yubiley tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. İlk öncə kitabxanada Musa Yaqubun yubileyi ilə bağlı kitab sərgisinin keçirilməsi vacibdir. Sərgidə Musa Yaqubun indiyə qədər çap olunmuş kitabları, onun haqqında şair və yazıçıların yazdığı əsərlər ilə yanaşı, görkəmli şəxsiyyətlərin şair haqqında söylədiyi fikirlər, dövrü mətbuatda da yer alan materialların nümayişi nəzərdə tutulmuşdur.

Görkəmli şəxsiyyətlərin Musa Yaqub haqqında söylədikləri:

Musa Yaqubun şeirlərində düşünüən və düşündürən təbiət, yaşayan insan, sevən və sevilən bir qəlbın çırpıntıları var.

Mirzə İbrahimov,

Xalq yazıçısı

Zəriflik, kövrəklik Musa Yaqub poeziyasını - həm təbiətə həsr olunmuş şeirlərini, həm də məhəbbət lirikasını səciyyələndirən bəlkə də ən dəqiq sözlərdir.

Anar,

Xalq yazıçısı

Musa Yaqub ülvi hisslər, müqəddəs duyğular, böyük amallar şairidir. O, Azərbaycanın ürəyindən qopan ürəyini, bir oğul kimi Azərbaycana həsr edən söz ustasıdır. Musa Yaqub sözlə elə lövhələr, mənzərələr yaradır ki, oxuyanda adam heyrətə gəlir.

Nahid Hacıadə,

Əməkdar mədəniyyət işçisi

Çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının dəyərli simalarından olan Musa Yaqubun hər misrasında öz torpağına, Vətəninə, təbiətə və insanlara sonsuz məhəbbət çağlayır. O, dogma diyarın hər daşını, ağacını, çiçəyini, bulağını, çayını şeirə çevirən poetik söz ustasıdır. Bu əzəli və ədəbi müqəddəs mövzu Musa Yaqub yaradıcılığının da əsas qayəsini təşkil edir.

Əlipənah Bayramov,

Əməkdar mədəniyyət işçisi

Musa Yaqub təbiətdən cəmiyyətə və eyni dərəcədə cəmiyyətdən təbiətə boylanan şairdir.

Vaqif Yusifli,
Tənqidçi

Sərgi müxtəlif başlıqlar altında keçirilə bilər. Məsələn:

“Milli poeziyamızın göy qurşağına çevrilən şair”, “Sözdən yaranan həzinlik”, “Ülvi hisslər, müqəddəs duyğular, böyük amallar şairi”, “Musa Yaqub-85”, “Öz poeziyasının heykəli”, “Poeziyada yaşayan həyat”, “Sərhədlər aşan poeziya”, “Şair ömrü”, “Vətənləşən Musa Yaqub...”, “Xalq yolunda ürəyini məşəl edən Musa Yaqub”, “Təbiət şairi”, “Təbiətə qovuşan tale” və s.

Kitabxanada məktəblilərlə Musa Yaqubun təbiətlə bağlı qələmə aldığı şeirlərlə bağlı “Təbiətə qovuşan tale” adlı bibliografik icmal keçirmək olar. Bunun üçün kitabxananın oxu zalında Musa Yaqubun təbiətlə bağlı qələmə aldığı kitablarının sərgisi təşkil edilir. Kitabxanaçı bu mövzuda məktəblilərə ətraflı məlumat verir.

Kitabxanaçı: Ənənəvi təsnifata görə M.Yaqub təbiət şairi adlandırılır. Təkcə ona görə yox ki, şair şəhərdən uzaq, ana təbiətin ecazkar mənzərələri ilə əhatə olunan bir mühitdə yaşayır. Həm də ona görə ki, o, tarix və zaman anlayışına, sevgiyə və gözəllik kateqoriyasına, bir sözlə, mənəvi-əxlaqi sərvətlərə təbiət prizmasından nəzər salır. Onun şeirlərində təbiət meyarları zaman, vaxt anlayışları ilə qarşılaşdırılır. Belə qarşılaşma üçün obyekt olaraq lirik qəhrəmanın taleyi seçilir. Bəs təbiətdən tarixə boylanan bu qəhrəman kimdir? Musa Yaqub poeziyasında bu suala cavab tapa bilirik.

Şah dağının başı salamat deyil,
Piyada dağ nə şah, nə də mat deyil.
Şeirindəki lirik mənələr yad deyil,
O mən elə mən özüməm o məndə.

Musa Yaqub təbiəti “ömrün yaşıl ümidi” adlandırır, onun şeirlərində təbiət vətənin canlı timsalı kimi tərənnüm olunur. Maraqlıdır ki, Musa Yaqub poeziyasında təbiət gözəllikləri ilə bir sırada köhnə dəyirman divarı, sönmüş ocaq yeri də eyni hərarətlə şeir mövzusuna çevrilir. Şair təbiət təsviri fonunda həyat, zaman və dünya haqqında fikir və duyğularını ifadə edir.

Leyləklərin çöp yuvası boş qalıb,
Bahar gedib, payız gəlib, qış qalıb.
Göy çəməndə ocaq yanıb, daş qalıb,
Bu dünyanın qara daşı göyerməz.

Musa Yaqubun poeziyasında lirik qəhrəmanın kədərli ovqatı həmişə təbiətin payız vaxtı ilə həmahəngdir. Payızda bahar həsrəti təbii hissdır. Bəs “həsrətin qara daşlı ocaq yerindən dikələn həzin göynərti” nədir? Bu artıq bahara, yaxud payıza dəxli olmayan, yalnız lirik qəhrəmanın daxili iztirablarını ifadə edən obrazdır. “Bir payızlıq ümid”, “Atam...atam”, “Yay vaxtından qış vaxtına” kimi şeirlərində də insan əhval-ruhiyyəsi, lirik qəhrəmanın taleyi təbiətlə vəhdətdə götürülür. Burada ömrün tarixlə, zamanla, təbiətlə dioloqu həqiqətmizanı axtarışlarına istiqamətlənir. Burada şair ciddi-cəhdlə həqiqət axtaran, daşın da, torpağın da taleyini düşünən narahat müasirimiz kimi fəal görünür. Dünyadakı ayrılıqlar, milli qürurumuza yaraşmayan əməllər üçün günahkar kimdir, zaman yoxsa təbiət? Şair bu suala belə cavab verir:

Dəyişərmə kainatın qurğusu,
Həmin göydü, həmin yerdi, həmin su
Budağını əyən bizik, doğrusu,
Bu ocağı kim qalayıb görəsən?!

M.Yaqub lirik şairdir, onun bütün şeirlərində ana təbiətin özündən təbii bir zəriflik çaları var. Ömrün içində doğulan ömür”, “olmur”, “O günümüz üçün”, “Aşkar sözüm”, “Saxla həsrətimi” və s. M.Yaqubun bu mövzuda yazdığı uğurlu şeirlər hesab oluna bilər. “O günümüz üçün” şeirində şair sevginin sehrlə aləminə də, necə deyərlər, təbiətin əlindən tutub daxil olur.

Nə yaxşı, zirvəyə boylanır gözüm,
Düşsəm də dərədə dumana, çənə.
Budaqlar səxavət, qayalar dözümlü,
Çiçəklər kövrəklik öyrədir mənə.

Kitabxanaçı: M.Yaqubun ən yaxşı şeirlərindən biri “Bənövşə gileyi” poetic miniatürüdür. Boynu bükük bənövşəyə şeirlər çox həsr olunub. Şifahi xalq ədəbiyyatında da, aşıq poeziyasında da, elə müasir şairlərimizin şeirlərində də bahar, zəriflik və kədər rəmzi olan nakam bənövşə həmişə poetic düşüncənin mərkəzində olmuşdur. Lakin M.Yaqub bu təbiət möcüzəsinə yeni bir gözlə baxmış, bənövşə taleyi fonunda insan ömrü, vətən dərdi barəsində poetic ümumiləşmələr apara bilmişdir.

Baharın göz açan məsum uşağı,
Nəfəsin ətirli yazdı, bilirik.
Şöhrətin uludu, basın aşağı,
Ömrün göz qırpımı, azdı bilirik.

Təbiət Musa müəllim üçün insanlaşmış. Onun torpağı da, daşı da şair üçün danışan, deyən-gülən, ağlayan-kədərlənən canlılardır:

Ömrümüz həyəcan, təlaş içində,
Könlüm bir şüşədir bu daş içində.
Belə vurhavadır, savaşıq içində

Məni bərişiqda saxlayanım var.

Təbiət Musa Yaqubun təfəkkürüdür, istifadə etdiyi obrazlar sistemidir. Onun şeirinin predmeti isə Musa Yaqub qəlbinin tarixçəsidir. Təbiətin timsalında o həmişə özü haqda danışıır:

Dünən yumurtadan çıxan o quşlar,
İlk dəfə payıza baxan o quşlar.
Boş qalib soyuyan yuvalarına
Payızın mülayim havalarına
Bir vida nəğməsi oxuyurdular.
Budaqdan-budağa atlanırdılar,
Atlana-atlana şadlanırdılar.

“Bir payız nəğməsi, bir payız səsi” şeirində əslində şair Buynuzdakı öz yuvasından danışıır. O qurşağacan şəhərli olub, ömrü boyu qurduğu yuvanın boş, sahibsiz görkəmi kölgə kimi izləyir onu, qüssə və nigaranlıq yaradır içində. “Yay vaxtından qış vaxtına” şeiri də belədir: şair yenə öz qəlbinin, yaşadığı illərin, yetişdiyi qışın tarixçəsini danışıır. O demir ki, ömür tükənir, deyir ki, payızdan sonra qış gəlir və bizdən soruşmadan gəlir.

Bir buğda dəniydim, düşdüm torpağa,
Şaxta, qar altında yarımcan oldum.
Torpaqdan yapışıb qalxdım ayağa,
Baharda bir yaşıl həyəcan oldum...
Bir buğda dəniydim, düşdüm torpağa,
Şaxta, qar altında yarımcan oldum.
Torpaqdan yapışıb qalxdım ayağa,
Baharda bir yaşıl həyəcan oldum...

Kitablarından birini elə adlandırır-“Nanə yarpağı”. Müəllif bu adı təsadüfi seçməyib. Nanə yarpağı sənətkar qəlbinin rəmzidir. Şair ürəyi gözəllik qarşısında, məhəbbət ecazında, heyrət məqamında nanə yarpağı tək əsir. Musa Yaqubun təbiət mövzusunda yazdığı bənzərsiz şeirləri Azərbaycan poeziyasının qızıl fonduna daxil olub.

Mizrab xəzəlləri qırıqlarıyla
Toxunub bir sarı simə ağlayır.
Bu qədər aramsız yağışlarıyla
Görəsən bu payız kimə ağlayır?..

Dumanlar yeriyr dərələr boyu
Dağlar elə bil ki, qoşun aparır
Deyəsən bu payız vaxt sahibidi
Məni də özünə qoşub aparır.
Görən bu payızın yaşı neçədi?..

Kitabxanalarda yubilyarın həyat və yaradıcılığını təbliğ etmək, bu mövzuda oxucuların bilgilərini artırmaq məqsədilə sual-cavab oyunu təşkil etmək olar. Bunun üçün kitabxanaçı bir həftə əvvəldən oxucuları Musa Yaqubdan bəhs edən ədəbiyyatlar oxumağı məsləhət görür. Suallara ən çox düzgün cavab verən oxucu kitabxananın müdiriyyəti tərəfindən mükafatlandırılır. **Nümunə üçün aşağıdakı sualları sizə təqdim edirik.**

1. Uşaqlar Musa Yaqub kimdir?

Cavab:Musa Yaqub ülvə hisslər, müqəddəs duyğular, böyük amallar şairidir.

2. Musa Yaqub harda və nə vaxt anadan olmuşdur?

Cavab:Musa Yaqub 1937-ci il mayın 10-da İsmayilli rayonunun Buynuz kəndində anadan olmuşdur.

3. Musa Yaqubun Vətən mövzusunda yazdığı şeirlərdən hansının adını çəkə bilərsiniz?

Cavab: "Bəlkə də borcundan çıxmadım, Vətən," "Hacıkənd", "Dağlar", "Torpaq", "Şuşa", "Göy göl", "Torpaq...Torpaq", "Bu dünyanın qara daşı göyerməz" və s.

4. Musa Yaqubun hansı kitabları ilə tanışsınız?

Cavab: "Ürəyimdə yerin qaldı", "Bu dünyanın qara daşı göyerməz", "Üzü bəri baxan dağlar", "Mənim kainatım", "Bu məhəbbət yaşadar məni", "Nanə yarpağı" və s.

5. Musa Yaquba həsr olunmuş kitablar ilə tanışsınız mı?

Cavab: Vaqif Yusiflinin şairə həsr olunmuş "Yaxşı ki, sən varsan...", Sabir Arazlı Özgünün "Bizdən salam olsun Musa Yaquba"

6. Kitablarından birini Musa Yaqub belə adlandırıb-"Nanə yarpağı". Sizcə bu nə mənə kəsb edir?

Cavab: Müəllif bu adı təsadüfi seçməyib. Nanə yarpağı sənətkar qəlbinin rəmzidir. Şair ürəyi gözəllik qarşısında, məhəbbət ecazında, heyrət məqamında nanə yarpağı tək əsir.

7. Nə üçün Musa Yaqubu təbiət şairi adlandırırlar?

Cavab: Musa Yaqub tarix və zaman anlayışına, sevgiyə və gözəllik kateqoriyasına, bir sözlə, mənəvi-əxlaqi sərvətlərə təbiət prizmasından nəzər salır. Onun şeirlərində təbiət meyarları zaman, vaxt anlayışları ilə qarşılaşdırılır.

8. Musa Yaqubun lirik şeirlərindən hansının adını çəkə bilərsiniz?

Cavab: "Qırqovulam, təkəm mən", "Babadağın ağ dumanı", "Ömrün içində doğulan ömür", "Olmur", "O günümüz üçün", "Aşkar sözüm", "Saxla həsrətimi" və s.

9. Musa Yaqubun bənövşədən bəhs edən şeiri necə adlanır və başqa şeirlərdən hansı xüsusiyyəti ilə fərqlənir?

Cavab: “Bənövşə gileyi” adlanır. M.Yaqub bu təbiət möcüzəsinə yeni bir gözlə baxmış, bənövşə taleyi fonunda insan ömrü, vətən dərdi barəsində poetic ümumiləşmələr apara bilmişdir.

10. Musa Yaqubun dostlara, doğmalara, söz-sənət adamlarına ithaf şeirləri var. Bu şəxslər kimlərdir?

Cavab:Təbiət vurğunu akademik Həsən Əliyev, xalq yazıcıları İsmayıl Şıxlı, Sabir Əhmədli, xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə, istedadlı şair Məmməd İsmayıl və s.

Kitabxanada Musa Yaqubun yaradıcılığının oxucular arasında təbliği üçün şeir müsabiqəsinin keçirilməsi maraqlı olar. Şeir müsabiqəsi oxucuların ən çox sevdiyi tədbirlərdən biridir. Çünki, bu tədbir uşaqlarda şeiri daha dərindən duymaq, başa düşmək haqqında təssəvvür oyadır. Müsabiqəni şairin təbiətlə bağlı şeirlərinə də həsr etmək olar. Çünki təbiət gözəlliklərinin təsviri mövzusuna yazdığı şeirlərdə şairin təbiətdən aldığı zövq və fərəh hissələri məhəbbət motivləri ilə birləşərək yüksək şəriyyətlə səslənir. Bu müsabiqə zamanı məktəblilər Musa Yaqubun 1997-ci ildə çapdan çıxmış, şairin bütün şeir yaradıcılığını əhatə edən “Bu dünyanın qara daşı göyərməz”adlı toplu kitabından istifadə edə bilirlər.

Şeir müsabiqəsinin giriş hissəsində kitabxanaçı bu şeirlərin məzmunu, yazılma səbəbi haqqında ətraflı məlumat verir. Sonra isə məktəblilər səhnəyə çıxıb şeirlərini söyləyirlər.

Burda hər meşənin min cür ağacı,
Burda hər ağacın yamyaşıl tacı.
Burda hər tac üstə sarmaşığı saçı,
Hər saçın küləkdən darağı vardır.

Burda hər budağın şeyda bülbülü,
Burda hər bülbülün qönçə bir gülü,
Burda hər qönçənin yaşıl bir tülü,
Hər tülün xırdaca saçağı vardır.

Burda hər yamacın çiçəkdir daşı,
Burda çiçəklərin şəhdir göz yaşı;
Burda şəh damlası bir üzük qaşı,
Hər qaşın qızılı qurşağı vardır.

Burda sərər düzə lələlər xalı,
Burda hər xalının qara bir xalı...
Hər xalda şirin bir şair xəyalı,
Burda hər xəyalın oylağı vardır.

Burda qayaların daşdır suvağı,
Burda hər daş üstə qartal caynağı,
Caynaqlı hər daşın bir buz bulağı,
Burda hər bulağın qonağı vardır,
Harda bu saydığım gözəllik olsa,
Orda Azərbaycan torpağı vardır!!!

Dünyanın zəmisini heç imiş demə,
Dəryanın gəmisini köç imiş demə,
Heçimi , köçümü indi bilmişəm
İndi bilməyim də gec imiş demə.

Gözüm nə qədər ki, işlər uzağa,
O düzlər, dərələr görüş məskənim.
Budağım havaya

Köküm torpağa
İşləyən qədərdir mənim vətənim.
Durduğum yerindir aldığım nəfəs,
Mənim ad-sanımı bu torpaq bilər.
Hələ “filan ağac” deməyib heç kəs,
“Filan yerdə bitən ağac” deyiblər.

O gül, çiçəklər ki, burda uyuyar,
O çay ki, yanımdan axar sübhədək.
O yer ki, nəğməmi eşidib duyar,
Mənim kainatım bunlardır demək.

Yarpaqlar bir cürə danışır, dinir
Gəzsən bu dünyanın hər diyarını
Bizim yarpaqlara fikir verin bir
Oxuyur azəri mahnılarını.

Burda qərənfilin yuxusu nəğmə,
Burda bənövşənin qoxusu nəğmə.

Daş da dilə gəlir canı var kimi,
Bu torpaqdadırsa, oxuyacaqdır;
Tər otlar köklənmiş bir tarın simi,
Külək mizrab vursa oxuyacaqdır...

“Koroğlu cəng”ini oxuyur çinar,
Musiqi dilində dinir çöl-çəmən.
Muğamat üstündə ötür qovaqlar,
“Sənsiz”i oxuyur yalnız yasəmən.

Bu torpaq altında, mat qalmışam mən,
Musiqi məclisi düzəlib nədir;
Elə bil torpağa getdiyi gündən
Üzeyir torpağa nəgmə öyrədir.

Şah dağı şahımdır kürsüsü uca,
Babadağ babamdır müdrik bir qoca
Birində əzəmət, birində hikmət
Biri fərman verir, biri nəsihət –
Qalmışam mən iki dağ arasında.

Şahın qartalları düşüb get-gələ,
Soltan qayalara əmr aparır –
Şahın yataqları işləyir hələ,
Dəmiraparan çay dəmir aparır –
Çaylar ha daşıyır dağlar qurtarmır
Yamaclar qurtarmır, tağlar qurtarmır.

Qalib çay altında qədim keçidlər,
Babalar o seldən keçib gediblər;
Yapışib cığırdan, izdən gediblər;
Altdan qayıdıblar, üstən gediblər
Əvvəl Babamıza ziyarət qılıb
Musa bulağından içib gediblər –
Qalmışam mən də bu yol ayrıcında
Dərələr, təpələr, yollar qurtarmır,
Ayaq haldan düşür, yollar qurtarmır.
Təzədən qayıdıb kamilləşirəm
Qarışqa işində, arı işində –
Bundan şirin peşə tapa bilmərəm,

Bu yurddan müqəddəs oba bilmərəm –
Bir də solub gedə, bir də açıla
Ömrümü bağladım gül ağacına –
Salavat çevirərəm Babama bir də,
Bir gün dirilərəm öldüyüm yerdə,
Qalaram bu iki dağ arasında,
Yəni bir əbədi çağ arasında;
Yerlərin göylərə minacatını –
Sonra oxuyarlar bu bayatını:
– Əzizim ulu dağlar
Çəsməli, sulu dağlar
Burda bir şair ölüb
Göy kişnər, bulud ağlar.

Aranda bürküdən yorğun bir quşdum,
Fikrin qanadında uçdum ha uçdum.
Gəlib bir bulaqlı daşını qucdum,
Oldum torpağının qurbanı, dağlar!

Yüz il suyun olum, ulduzlar payım,
Yüz il qayan olum, torpaq çarpayım.
Yüz il daşın olum, təkəki yaşayım,
Olum zirvələrin soltanı, dağlar!

Musa, bu yerlərdən uzaq düşmə heç,
Təpə kölgəsində dalğalanma, keç.
Arxa da seçəndə dağdan arxa seç,
Ram edər özünə dövranı dağlar!

Şeir müsabiqəsi ilə yanaşı rəsm müsabiqələrinin də təşkili mümkündür. Müsabiqədə Musa Yaqubun şeirlərinə uşaqlar tərəfindən şəkillər çəkilməsi tapşırılır. Rəsmlərin çəkilməsi üçün oxuculara iki həftə vaxt verilir. Bu vaxt ərzində oxucular həm Musa Yaqubun şeirlərini oxuyub, həm də oxuduqları və ən çox bəyəndikləri təbiət şeirlərinə rəsmlər çəkə bilirlər. Ən gözəl mənə kəsb edən rəsm işləri kitabxananın müdiriyyəti tərəfindən mükafatlandırılır.

Kitab müzakirəsi

Kitabxanada yubilyarın yaradıcılığını oxuculara daha aydın şəkildə çatdırmaq üçün **Musa Yaqub - Öz poeziyasının heykəli** adlı kitab müzakirəsi təşkil etmək olar. Bunun üçün kitabxanada Musa Yaqubun kitablarının sərgisi təşkil olunur. Müzakirə zamanı yubilyara həsr olunmuş kitablardan da istifadə oluna bilər. Əvvəlcə kitabxanaçı Musa Yaqubun həyat və yaradıcılığı haqqında danışır. Sonra isə kitablara haqqında oxuculara ətraflı məlumat verir.

Kitabxanaçı: “Bu dünyanın qara daşı göyerməz” adlanan 1350 səhifəlik kitab seçilən və sevilən şairimizin əlli illik yaradıcılıq ömrünün cəmidir. Kitabın özəlliyini də müəllif bu sözlə müəyyənləşdirir: ”Cəm”, “Əsərlər”, “Seçilmiş əsərlər” yaxud “Şeirlər” yox, məhz “Cəm”. Kitaba şairin 1966-cı ildən 1996-cı ilə qədər nəşr olunmuş on kitabından toplanan şeirlərinə sonrakı dövrdə yazdığı əsərləri də əlavə edilib və küll halında şair haqqında tam, dolğun təsəvvür yaradır. Elə tək bir “körpə budaq əl açıbdır yağışa” mısrası yetərlidir ki, M.Yaqubu rəssamsayağı mənzərə ustası sayasan.

Bəlkə də borcundan çıxmadım, Vətən,
Ömür bahar deyil bir də qayıtsın.
Ölsəm də qoynunda qoy ölüm ki, mən
Çürüyüm bir ovuc torpağın artsın.

Təbii qəbul ediləsi nostalji notları ilə bərabər misralarda Vətənə vurğun bir övlad məhəbbətinin çox səmimi, poetic ifadəsi vardır.

Uğurlu günədir niyyətim, yolum,
Gələrəm, gəlmərəm, bağışla məni.
Tutdun ətəyimdən böyürtkan kolum,
Yox, dura bilmərəm, bağışla məni...

Musa Yaquba təbiət şairi deyirlər. Bu ad ona halaldan halaldır. Onun bu mövzuda yazdığı bənzərsiz şeirləri Azərbaycan poeziyasının qızıl fonduna daxil olub. Musa Yaqub həm də incə lirikdir. Şair qəlbindən qopan misralar elə bil hər birimizin könül dünyamızın səsidir.

Zəriflik, kövrəklik Musa Yaqub poeziyasını- həm təbiətə həsr olunmuş şeirlərini, həm də məhəbbət lirikasını səciyyələndirən bəlkə də ən dəqiq sözlərdir. Öz bənzətməsini xatırlasaq, şairin könlü “mehdə üşüyən bir əsim nanə yarpağı kimi” titrəkdir. Həsas bir qəlbin eyni titrəyişi “Öyrətmə özünə, öyrətmə məni” şeirində psixoloji çalarlarla ifadə olunmuşdur.

Dostlar nə o gücdə, nə o dözümdə
Üzlər gördüm, əlim qaldı üzümdə.
Adını özümdə, haqqı sözümdə
Belə qarışıqda saxlayanım var

Şair bu misraları söyləyəndə səsinin payız yarpaqlarına bənzəyən xışiltılı tonunu duyuruq. Bütün varlığıyla təbiətə

vurğun olan şair özü də təbiət kimidir. Qış kimi sərt, yaz kimi gülümsər, yay kimi mülayim. O danışdıqca elə adama elə gəlir ki, dünyanın bütün qara daşları göyərüb.

Kitabxanaçı müzakirənin sonunda Musa Yaqubun yubileyinə töhfə olaraq tənqidçimiz Vaqif Yusiflinin şairə həsr olunmuş “Yaxşı ki, sən varsan...” və Sabir Arazlı Özgünün “Bizdən salam olsun Musa Yaquba” kitabları haqqında oxuculara məlumat verə bilər. Bu kitablar Musa Yaquba sağlığında qoyulan heykəldir.

Kitabxanalarda yuxarı sinif şagirdlərinin iştirakı ilə “***Musa Yaqub yaradıcılığı müasir gəncliyin gözü ilə***” adlı oxucular konfransı da təşkil etmək mümkündür. Konfransdan öncə onun proqramı tərtib olunmalı, konfransın keçiriləcəyi dəqiq vaxt müəyyən olunmalıdır. Proqramda konfransda çıxış edəcək qonaqların, ədəbiyyatşünasların və şagirdlərin adları, onların çıxış edəcəkləri mövzular, tədbirin keçiriləcəyi məkan və zaman qeyd olunur. Konfrans zamanı Musa Yaqub yaradıcılığına yaxından bələd olan jurnalist, yazıçı və şairlərin çıxışları dinlənilir.

Oxucu konfransının planını sizə təqdim edirik:

1. Giriş hissə (Musa Yaqubun həyat və yaradıcılığı haqqında məruzə)
2. Musa Yaqub yaradıcılığı haqqında kitabxana rəhbərliyinin, jurnalist, yazıçı və şairlərin çıxışları.
3. Yuxarı sinif şagirdlərindən ibarət olan oxucuların Musa Yaqubun müxtəlif şeirləri ətrafında müzakirələri. Şairin əsərlərinə yazılmış mahnılar dinlənilir, şeirləri söylənilir.
4. Konfransın yekunu.

Ədəbi bədii gecə

Kitabxanada Musa Yaqubun 85 illik yubileyi ilə əlaqədar ədəbi-bədii gecənin keçirilməsi məqsəduyğundur. Çünki kitabxanada ədəbi-bədii gecələrin təşkili yubilyarın həyat və yaradıcılığı ilə yaxından tanış olmağa imkan verir. Gecəyə şairin yaradıcılığına yaxından bələd olan tanınmış yazıçılar, ədəbiyyatşünaslar, tənqidçilər, jurnalistlər dəvət oluna bilər. Ədəbi-bədii gecədə şairin yaradıcılığı haqqında maraqlı söhbətlər edilir, şeirləri dinlənilir. Ədəbi-bədii gecənin ssenarisini təqdim edirik.

Əvvəlcə iştirakçılara Musa Yaqubun həyat və yaradıcılığından bəhs edən “Ülvi hisslər, müqəddəs duyğular, böyük amallar şairi” adlı slayd təqdim olunur. Sonra isə aparıcılar səhnəyə daxil olurlar.

I Aparıcı: Bu dünyanın qara daşını dilinə gətirib, bəxtimizi bizə sevdiren, inamımıza işıq tutan bir şair var: Musa Yaqub. Bu il dəyərli şairimizin 85 yaşı tamam olur. Başdan-ayağa torpaq qoxuyan, Vətən qoxuyan yaradıcılığıyla illərdir şeirləri-dildən dilə dolaşan, təbiət şairi kimi tanınan, sevda ağacında yuva quran quşların nəğməsini duyan, bütün hüznü havaların dərini anlayan Musa Yaqub orijinal, sözü hər zaman üçün dupduru olan şairlərimizdən, xalqının ruhunu, doğma İsmayılının ab-havasını poeziyaya cəsarətlə, bənzərsiz poetikliklə gətirən qələm sahibi idi.

II Aparıcı: Musa Yaqub lirikası qədim şeir kitabımızda təptəzə bir səhifədir. Bu səhifə həm də ana dilimizin bir möcüzəsidir. Bütün əsl lirika kitabları kimi, həqiqi, yandıran kədərləndirən, zəifləri ağladan lirika kimi söz möcüzəsidir. Musa Yaqub ana yurdumuzu vəsf edəndə duyğuları sellərdən coşğunluq, ilhamı qartallardan qanad alır. Şairin mövzu dairəsi genişdir. O hansı mövzuya əl atır-atsın, həyatın hansı neqativ cəhətindən danışırsa-danışsın, biz görürük ki, onda yaxşılığa doğru daim bir inam var. Şairin yaradıcılığının, demək olar, bütün dövrlərində

hər dəfə daha yeni, rəngarəng keyfiyyəti özünü aşkar göstərməkdədir. O, kövrək, gözütöx və halal bir şair taleyi yaşamışdır.

I Aparıcı: Musa Yaqubun fikrincə insanın bircə baxışının min qanunu var. O məhəbbət dünyasına gərək xəyanət qatmayasan. Bəli, Musa Yaqubun qəlbi çeşmədir. Sinəsini açdı-saatlarla şeir deyər. Tanrısı saydığı, şeir-sənət yolunu seçdiyi Xaqanidən üzü bəri Füzulidən, Vaqifdən, Mikayıl Müşfiqdən, Səməd Vurgundan, Bəxtiyar Vahabzadədən dürlü-dürlü şeirlər deyər, yoruldum nə olduğunu bilməz. Musa Yaqubun şeirləri öz ritmini, ahəngini bulaqların həzin zümzüməsindən, çayların coşqun səsindən, ildırımın göylərin nərəsindən alıb. Onun poeziyasında təbiət dilə gəlir, səslənir, danışır, oxuyur. Ona görə də belə təbiidir, səmimidir, ürəyəyatandır, dillər əzbəridir Musa Yaqub şeirləri!

II Aparıcı: Poetik dünyası rənglərdən ibarətdir Musa Yaqubun. Təbiətlə vücutla ruh kimi qaynayıb-qarıxdığından, məhəbbəti, nifrəti, mərhəməti, ədaləti, insani keyfiyyətləri belə müxtəlif rənglərin haləsində görür şair. Qələmi sanki fırça əvəzinə işlədərək məndən daha çox poetik lövhələr yaratmışdır. Çağdaş poeziyamızda təbiətə Musa Yaqub qədər müraciət edən yəqin ki, az tapılar. Amma axşamı-səhəri olmayan bu müraciət, bu sevgi insanı usandırmır. Hər açılan sabah özü ilə bir təzə hadisələr gətirdiyi kimi, Musa Yaqubun hər təbiət şeiri də gözə-könülə bir təzəlik qataraq təkrarsız ovqat yaratmışdır.

II Aparıcı: Musa Yaqub ilk dəfə Yusif Səmədoğlunun redaktor olduğu “Ulduz” jurnalında işığa çıxan “Bu dünyanın qara daşı göyərməz” şeiri ilə məşhurlaşdı ki, bu şeirə otuza qədər nəzirə yazıldı.

Leyləklərin çöp yuvası boş qalıb,
Bahar gedib, payız gəlib, qış qalıb.

Göy çəməndə ocaq yanıb, daş qalıb,
Bu dünyanın qara daşı göyərməz...

Həmin nəzirələrin ən məşhuru isə Məmməd Arazın “Göyərdi”
rədifli şeiri oldu:

Musa Yaqub, gözü yolda Təbrizin,
Gözlərinin qara yaşı göyərdi.
Göyərmədi istədiyi bircə dən,
Savalanın qara daşı göyərdi.

II Aparıcı: Musa Yaqubu bir şair olaraq səciyyələndirən başlıca xüsusiyyətlərdən biri də hər yaşda, hər situasiyada ruhunu qoruyub saxlaması və təbiətin hər nəsimindən təsirlənsə də, cəmiyyətin əsintilərini içinə buraxmayaraq azadliyini bütün nəfsani şeylərdən üstün tutmasıdır.

Qaçarı atlarımızı yollara saxlamışıq,
Uçarı durnamızı göllərə saxlamışıq.
Adamlar yıxayıxdı, canımız çıxaçıxdı,
Ruhumuz alabaxta-çöllərə saxlamışıq.

I Aparıcı: Müsahibələrinin birində Musa Yaqub deyir: “Daş, dəyirman, ağac... bunlar mənim obrazlarımdır. O qara daş əslində insan taleyidi. Göyərməyəcək, mümkün də deyil. O elə bir daşdı ki, nə qədər ümidlə göyərtsən belə, göyərməyəcək. Amma insanın ümidi özünə yetər. O qara daşı danışdıran da, göyərdən də, onu taleyinə yazan da elə insan özüdür. Heç eşitmisən deyir, ürəyimə daş bağlamışam? Yəni o ağırlıq həmişə səninlə gedəcək. Bu, ömürdü, gündü. Onu biz göyərdə bilərik, ümidimizdə, taleyimizdə, yeni məhəbbətimizdə. Bəlkə özümüzünkü olmaz amma balalarımızinkı olar. Bəlkə də qara

daşın altında olan toxumları cücərtməyə ümidlərimizin gücü yetər. Belə bir şeir var, bir qara daş gəlib düşür çəmənə, o çiçəklər göyərrib, qara daşı itirir. Gözümdə, könlümdə ilkinlik – təbiət... Bir ali gözəllik yaşayıram özüm üçün... Mənim dünyam - duyğu döyüşüm, hiss döyüşüm, vicdan döyüşüm bax, budur!"

II Aparıcı: Demək ki, o daş göyermədi amma o çəmən göyərirdi. Ümid də sevgi kimidir, heç bitmir. Necə ki, başqa şeylər hədərdi, dünyanın ömrü EŞQin yaşamağı qədərdir. Belə olduğu üçün ümid də həmişə olacaq. Zəif olur, ardınca çatmadıqlarımız olur, amma ölmür ümidlər. Sən gedib çata bilməsən də kimsə yetişəcək ona. Ümidin özü də, insanın yaşayış tərzindən, cəmiyyətdən, mühitdən asılıdır. Yenə insan insanı, ürək ürəyi duymalıdır. Düzdür, bəzən bunlar payımal olur, həmişə belə olur cəmiyyətdə, ümid bölünür, yenidən dünyaya gəlir.

"Nə hal varsa təbiətdə,
Onu gördüm cəmiyyətdə"

Cəmiyyətdə də var, təbiətdə də. Onun hasilatını biz dəyirmanla salırıq, hasil ələyib insan ruzisini qazanırıq. Bu şeirlərdə Musa Yaqubun öz hissləri, duyğuları var.

I Aparıcı: Musa Yaqubun şeirlərində sözlərin hamısında möcüzə potensialı var. Bu xüsusiyyət ancaq əsl şairlərə məxsusdur. Musa Yaqubun poeziyasında söz möcüzə yaratmaq alətidir. Onun şeirlərinə anamızdan, xalqımızdan eşitdiyimiz sözlər möcüzə, heyrət mənbəyi olur. Musa Yaqub belə bir sehrkardır və xalq onu buna görə sevir. Onun şəxsiyyəti davranış tərzilə əlaqədardır. Musa Yaqubun son iyirmi illik yaradıcılığında dünya acısı, dünya kədəri çox qüvvətlidir. Onun ən yaxşı şeirlərində keçən ömrün qayıtmazlığı, eləmədiklərinin yangısı, keçmişdə qalan baharların kədəri var.

Yazı nəmiş, yayı tez xəzəlləşən,
Pətəkdə qaynaşan, şamla əlləşən,
Qışda balsız qalan arılar kimi
Eləmədiklərim yandırır məni.

II Aparıcı: Musa Yaqub insan kimi də, şəxsiyyət kimi də bütövdür, əyilməzdir. Onu sındırmaq çətindir. O, bütün vəziyyətlərdə özü olaraq qalması bacaran mərd-mərdanə bir insandır. Yaşadığımız ağı-qaralı günlərin, ömrümüzə, taleyimizə əsən acı yellərin nəfəsi Musa Yaqub şeirlərinin canından, qanından keçir. Onun çinar-çinar şeirləri də, palıd-palıd poemaları xalqa, vətənə, insanlara, ulu tanrıya üz tutaraq yazdığı haray monoloqları da şair qəlbinin atəşindən yaranıb. Bu şeirlərdə Musa Yaqubun dərdi, ələmi sızım-sızım sızıldayır, qəzəbi, nifrəti ərşə dayanır, ildırım olub göylərdə çaxır.

II Aparıcı: Bütün şairlər kimi onun da dostlara, doğmalara, sözsənət adamlarına ithaf şeirləri var. Təbiət vurğunu akademik Həsən Əliyevə, xalq yazıcıları İsmayıl Şıxlıya, Sabir Əhmədliyə, xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadəyə, istedadlı şair Məmməd İsmayıla və s. Onun universitet illərindən özünə ustad saydığı Bəxtiyar Vahabzadəyə həsr etdiyi “Yanğı” şeiri buna ən gözəl nümunədir.

Sənin yanğın bu torpağın yanğısı,
Bu yanğından torpaq laləzar olur.
Qızıl-qızıl piyalələr alışır,
O dənələr birləşəndə nar olur.
Ulu Günəş yanğuların nəhəngi,
Bulud yansa ildırımdır çələngi.
Daş kül olmaz, suda qaynar əhəngi
Dağ yananda vulkanından car olur.

Sabahların dan yerinə yox əvəz
Axşamların qürubu da odnəfəs.
El yolunda bu tövr ilə yanan kəs
Yana-yana dönüb Bəxtiyar olur.

II Aparıcı: Musa Yaqub Azərbaycanın ürəyindən qopan ürəyini, bir oğul kimi Azərbaycana həsr edən söz ustasıdır. O, ana yurdumuzu vəsf edəndə duyğuları sellərdən coşğunluq, ilhamı qartallardan qanad alır.

Gözüm nə qədər ki, işlər uzağa,
O düzlər, dərələr görüş məskənim.
Budağım havaya,
Köküm torpağa
İşləyən qədərdir mənim vətənim.
Durduğum yerindir aldığı məfəs,
Mənim ad-sanımı bu torpaq bilər.
Hələ “filan ağac” deməyib heç kəs,
“Filan yerdə bitən ağac” deyiblər.
O gül çiçəklər ki, burda uyuyar,
O çay ki, yanımdan axar sübhədək.
O yer ki, nəğməmi eşidib duyar,
Mənim kainatım bunlardır demək.

I Aparıcı: Musa Yaqub həm də incə lirikdir. O, təkə “Özünə öyrətmə, öyrətmə məni” şeirini yazsaydı belə yenə də adı dillərdə gəzərdi. Şair qəlbindən qopan bu misralar elə bil hər birimizin könül dünyasının səsidir:

Mən bir az baharlı budaq kimiyəm,
Bir az sa sadələvh uşaq kimiyəm,
Bala anasına qovuşan kimi,

Leylək yuvasına yovuşan kimi,
Arı gül-çiçəyə uyuşan kimi,
Eh mən də adama tez yovuşanam,
Sevgi atəşində tez alışanam.
Amma ki, sönməyim çox çətin olur-
Sevgidən dönməyim çox çətin olur,
Öyrətmə özünə, öyrətmə məni.
Ədəbi-bədii gecənin sonunda söz müdiriyyəətə verilir:

Müdiriyyətin çıxışı: Musa Yaqub sözlə elə lövhələr, mənərələr yaradır ki, oxuyanda adam heyrətə gəlir. O, ülvi hisslər, müqəddəs duyğular, böyük amallar şairidir. Musa Yaqubun yaradıcılığını bütöv kimi götürsək, görərik ki, onun baş mövzusu Vətəndir-Azərbaycandır. O, Vətənin oduna yanan, Vətən adını ürəyinin başına yazan, xalqı ilə bir gülüb, bir ağlayan söz ustası idi. Bu əzəli, əbədi, müqəddəs mövzu onun yaradıcılığından göy qurşağı kimi işıqlı bir yol salıb. Şeirlərindən başlanan bu yol poemalarında daha da şaxələnib, qol-budaq atıb. Musa Yaqubun şeirlərini oxuyarkən saf duyğular, dərin-dərin düşüncələr dənizindən keçirsən. Onun şeirlərini oxuyarkən ruhumuz təzələnir, təzə-təzə duyğular qəlbimizə axır. Musa Yaqub dünyasını dəyişsədə onun qələmə aldığı əsrarəngiz şeirləri hər zaman bizimlədir.

Ədəbiyyat siyahısı:

Əsərləri

Ruhumla söhbət : şeirlər. - Bakı : Azərənəşr, 2004. - 283 s.

Bu dünyanın qara daşı göyerməz : (Cəm). - Bakı : Azərənəşr, 2007. - 1360 s.

Aparır məni ; Bir qırıq sim ; Köhnə bağlar // Sabir poeziya günləri-2015. - Bakı : "İTM", 2015. – S.16-19

Dövri mətbuatda

Bir payız tənhalığı ; Dua ; Pətəkdən qalmış arılar və b. : şeirlər // Azərbaycan. - 2012. - № 5. - S. 3-10.

Böyük itkinin təsəllisi : [filologiya elmləri doktoru, professor, yazıçı İmamverdi Əbilov haqqında] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 16 aprel. - № 14. - S. 7.

Burda yoxam ; Nə olacaq, olacaq ; Hələ gözləmə və b. şeirlər // Azərbaycan. - 2011. - № 1. - S. 75-81.

Dağdağan daş içində ; Alnımda ömrün yazısı ; Səhra yangını : şeirlər // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 26 may. - № 19. - S. 3.

Dağlara ziyarət ; O nə baxış idi ; Nə deyim : [və b. şeirlər] // Azərbaycan. - 2014. - № 2. - S. 3-9.

Dərdimin yanında durma ; Yaxşı ki... ; Cüt misra və b. : şeirlər // Azərbaycan. - 2011. - № 12. - S. 3-7.

Göyerməz : şeir // Mədəni həyat. - 2012. - № 10. - S. 92.

Gözlə məni : şeir // Savalan. - 2009. - 23-26 oktyabr. - № 46. - S. 1.

Həsret adası ; Hicranımsan, əzabımsan ; Mən könlü gileyli və b. : şeirlər // Mədəni Maarif. - 2011. - № 11. - S. 73-75.

Xatirə dağlar ; Mənim qan yaddaşım ; Çıxım gedim və b. şeirlər // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 29 oktyabr. - № 40. - S. 2-3.

İkinci nəfəs ; Zoğal ağacı ; Payız üşüyür və b. şeirlər // Azərbaycan : jurnal. - 2016. - № 1. - S. 15-27.

İnanmadığım : şeir // Ədəbiyyat qəzeti. - 2017. - 4 fevral. - № 4. - S. 6.

İnsanlara məktub ; Bənövşə sualı ; Ağlayan şəhli əkin : şeirlər // Mədəniyyət. - 2006. - 21 yanvar. - S.10.

Kömür ömrü ; Ərəfə ; Nə deyim yallah... : şeirlər // Azərbaycan. - 2010. - № 1. - S. 7-11.

Qalmayacaq : 20 Yanvar şəhidlərinə aid şeir // Mədəniyyət. - 2006. - 21 yanvar. - S.2.

Qış lövhəsi : şeir // Göy qurşağı. - 2013. - № 1. - S. 3.

Mənim dərdlərimin ayaqları var... : [Şair Musa Yaqubla ömür-gün söhbəti / yazdı Z.Şahsevənlili] // Yada düşdü. - 2012. - № 2. - S. 30-37.

Milli poeziyamızın göy qurşağına çevrilən şair : [şair Musa Yaqub ilə müsahibə / söhbətləşdi Ə. Bayramov] // Xalq qəzeti. - 2016. - 10 yanvar. - № 5. - S. 7.

Nida; Bir yaz cecəsində; Mahmı : şeirlər // Ulduz. - 2007. - № 5. - S.52-53.

O görüşlər // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 16 yanvar. - № 2. - S. 3.

O tay, bu taylar ; Ağ gül, qırmızı gül, bir də sarı gəlin ; Tamaşa və b. : şeirlər // Azərbaycan. - 2009. - № 2. - S. 3-9.

Ömür şeiri ; 27 sentyabr ; Zəriflik : [və b. şeirlər] // Azərbaycan. - 2013. - № 4. - S. 3-9.

Öyrətmə özünə, öyrətmə məni : şeir // Yada düşdü. - 2015. - № 2. - S. 15.

Özümə oxşatma ; İkinci nəfəs ; Bir vida nəğməsi, bir payız səsi və b. şeirlər // Ədəbiyyat qəzeti. - 2015. - 14 noyabr. - № 58. - S. 8.

Payızdan yaza nə qaldı : [şair Musa Yaqubla söhbət] // Təzadlar. - 2007. - 27 mart-3 aprel. - S.6.

Ruh söhbəti ; Ömür şəri ; Hamı bu dünyanın dağ tərəfləri və b. şeirlər // Ədəbiyyat qəzeti. - 2015. - 30 may. - № 34/35. - S. 16-17.

Ruhumla söhbət ; Qızıl dan kimi ; İnanmadığım və b. şeirlər // Azərbaycan. - 2017. - № 1. - S. 7-19.

Şair zəifləyəndə oxucu şairləşir : [şair Musa Yaqub ilə müsahibə / söhbətləşdi S. Hüseynoğlu] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2014. - 23 may. - № 19. - S. 1. ; 8-9.

Sual : Akademik İbrahim Quliyev üçün // Azərbaycan. - 2009. - № 10. - S. 107-111.

Şuşa // Savalan. - 2008. - 15-18 fevral. - S. 3.

Şuşa : şeir // Savalan. - 2011. - 21-24 oktyabr. - № 52. - S. 2.

Ulduztək üstümə səpələn, ey qar ; Bu qar : şeirlər // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 17 dekabr. - № 50. - S. 3.

Uzun gecələr gəlir ; Ağlayan şəhli əkin ; Qalmayacaq : şeirlər // Azərbaycan. - 2006. - №1. - S.5-9.

Haqqında

Kitablarda

Dəmirçi Z. Mənim şair qardaşlarım : Nigar Rəfibəylinin əziz xatirəsinə // Qayalı. - 2008. - S. 227-237. – Şeirdə müəllif bütün müasirlərinə, o cümlədən, Musa Yaquba müraciət edir.

Hacızadə N. Musa Yaqub - öz poeziyasının heykəli // Yada düşdü. - Bakı : Araz, 2008. - S. 474-488.

Ləman F. Meşə ətri // Seçilmiş əsərləri : Dəyər. - Bakı : MBM, 2011. - C.IV. - S.24-31.

Dövri mətbuatda

Anar. Ruhun zərifliyi : Musa Yaqub - 70 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 11 may. - S.3.

Bayramov Q. Dünyamızın qara daşlarını göyərdən şair // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 18 may. - S. 3.

Əlibəyli B. Qızıləhmədi ətirli şeirlər : Musa Yaquba sevgi və uzun ömür diləkləriylə // Ədəbiyyat qəzeti. - 2016. - 3 dekabr. - № 46-47. - S. 25.

Fuad E. Vətənləşən Musa Yaqub... // Yada düşdü. - 2015. - № 1. - S. 11-19.

İsmayıloğlu A. Təbiətlə vəhdətdə : şair Musa Yaqub haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 1 iyun. - S. 3.

Qarayeva G. Bəxtin qürub çağı : şair Musa Yaqubun "İnanmadığım" şeirinin təhlili : 1 şeir/2 rəkrus // Ədəbiyyat qəzeti. - 2017. - 4 fevral. - № 4. - S. 6.

Loğman. Məmləkətin Xan Çinar adamı : poeziyamızda Musa Yaqub yaradıcılığı haqqında // Zaman. - 2012. - 22-24

sentyabr. - № 114. - S. 4.

Mehdiyeva F. "Heçimi, Köçümü indi bilmişəm" : Musa Yaqubla nostalji söhbət // Ulduz. - 2012. - № 2. - S. 46-49.

Mirzəliyeva R. Şair Musa Yaquba açıq məktub // Təhsil problemləri. - 2014. - 24-31 avqust. - № 61/62. - S. 14-15.

Nəcəfzadə Q. Əyləşdiyim stul : "Azərbaycan" jurnalı poeziya şöbəsinin redaktoru olmuş və dünyasını dəyişmiş unudulmaz sənətkarlarımızın xatirəsinə // Azərbaycan. - 2010. - № 3. - S. 171-176.

Novruz V. Çoxdan gəlməmişdim bu tərəflərə : şeir // Azərbaycan. - 2015. - № 7. - S. 24-25.

Orucova Ş. Poeziyada təbiət və mədəniyyət mövzusu : Qabil və Musa Yaquzun yaradıcılıqları əsasında // Təhsil problemləri. - 2013. - 24 -30 iyun. - № 47/48. - S. 14.

Osmanoğlu M. Daş : Musa Yaquzun "İlahi, mən bu daşı götürüm, götürməyim?" şeiri haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2015. - 18 aprel. - № 22/23. - S. 3.

Osmanoğlu M. Zirvədən aşağı baxanda : şair Musa Yaquzun "İnanmadığım" şerinin təhlili : 1 şeir/2 rakurs // Ədəbiyyat qəzeti. - 2017. - № 4. – S.6.

Sərvi S. Musa Yaqup "İndi bilməyim də gec imiş demə" // El. - 2011. - № 12. - S. 36-44.

Şirinov M. Məni tutan misralar : müxtəlif şairlərin əsərlərindən nümunələr // Kaspi. - 2015. - 13 iyun. - № 235. - S. 19.

Yusifli V. Poeziya - 2011-2012 : fraqmentlər // Azərbaycan. - 2013. - № 2. - S. 158-172.

Müqəddəs duyğular şairi Musa Yaqup

(metodik vəsait)

**Komputer yığıcı
və dizayn:**

Ruhiyyə Məmmədli

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S. Vurğun küç. 88;

E-mail: info@clb.az.

İnternet ünvanı: www.clb.az